

СЕКЦІЯ 13. ЮРИДИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Боснюк В. Ф., кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах

Котенко В. В., студентка
соціально-психологічного факультету
Національний університет цивільного захисту України
м. Харків, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ

Одним з перспективних напрямків вивчення міжкультурної взаємодії є міжнародний туризм – особливий вид туристичної діяльності, до якої залучені представники різних етносів і культур, не об'єднані при цьому єдиними державними кордонами і часто належать до різних політичних систем. Проблема дослідження міжкультурної адаптації іноземних туристів відносно нова. На даний час, існує невелика кількість наукових досліджень в яких вивчаються фактори, що ускладнюють або полегшують пристосування туристів до іншої культури. В науковій літературі виділяються наступні чинники психологічної та соціально-культурної адаптації іноземних туристів:

1. Культурна дистанція. Значні відмінності між рідною культурою і культурою іншої країни, часто призводять до того, що людині складно спілкуватися і поводити себе адекватно в самих різних ситуаціях. Це стає причиною психологічного стресу, рівень якого тим вище, чим менше підготовлений до нього мандрівник.

2. Ідентичність. На відпочинку або в подорожі у людини може виникнути необхідність прийняття нових соціальних ролей, більш доречних для інших обставин. Зміна своєї соціальної ролі може призвести до відчуття втрати своєї ідентичності.

3. Розбіжність в очікуванні, негативний досвід. Більшість людей, які вирушають на відпочинок, налаштовані дуже оптимістично. У дослідженні К. Рубінштейна 91% респондентів заявили, що ніщо не зможе затьмарити їх відпочинок. Проте часто на відпочинку виникають ситуації, які не виправдовують ці очікування, що призводить до виникнення почуття незадоволеності. Більш того, туристам складніше справлятися з негативними подіями, вони стають більш уразливими, і стресори сприймаються ними швидше як загрози, а не просто ситуації, що вимагають прийняття рішень.

4. Соціальні зв'язки. Результати досліджень свідчать, що кількість проблем із фізичним та душевним здоров'ям людини, безпосередньо залежать від отримання нею адекватної соціальної підтримки, яка, звичайно ж, дуже обмежена коли людина перебуває на відпочинку. Будучи відірваними від сформованих соціальних зв'язків, туристи схильні недооцінювати можливості нових соціальних контактів стикаючись з різноманітними проблемами. А в тому випадку, коли людині не ви-

стачає соціальних навичок і впевненості можуть виникати тривожні стани і емоційна нестабільність.

5. Подорож. Сама подорож може призводити до стресу. Було встановлено, що туристи які подорожують наодинці частіше страждають від психологічних проблем. У той же час, ретельна підготовка до відпочинку і переїзду сприяє кращій адаптації.

6. Наявність попереднього досвіду міжнародної подорожі знижує загрозу виникнення психологічних проблем. Якщо для туриста це не перша поїздка, то він вже знає чого можна очікувати. Бесіди з тими хто вже побував в тих місцях, в які відправляється мандрівник також допомагають при адаптації.

7. Тривалість подорожі. Чим довше триватиме відпочинок, тим складніше перебувати в незвичному середовищі.

8. Активна діяльність. Чим більше задіяний турист в самі різні види діяльності, тим більше він відволікається, менше зосереджується на думках про дім і легше пристосовується до нового оточення. Навпаки, пасивний і монотонний відпочинок призводить до виникнення психологічних проблем.

9. Стать туристів. Чоловіки більш схильні вибирати ті місця, де вони відпочивали і відчували себе в безпеці. У жінок-туристів було відзначено більшу схильність до депресивних станів ніж у чоловіки.

10. Вік туристів. Люди зрілого віку схильні вибирати менш активні подорожі і віддають перевагу більш віддаленим місцям, частіше страждають від психологічних проблем.

11. Сімейний стан також пов'язаний з ризиком виникнення психологічних проблем. В основному, сімейні люди менш схильні до стресу, ніж одинокі. Проте на відпочинку партнери повинні приділяти один одному більше уваги ніж вдома. В цілому подорожі сприяють загостренню психологічних проблем міжособистісного характеру [1].

Таким чином, результати нечисленних досліджень, дозволяють стверджувати, що іноземні туристи, як і інші категорії мігрантів, схильні до дії самого різного роду чинників, які можуть або ускладнювати, або, навпаки, полегшувати їх пристосування до нового культурного середовища. При цьому слід зазначити, що в вивченні чинників міжкультурної адаптації туристів відсутня системність, не всім факторам приділяється необхідний рівень уваги. Практично не розглядалися такі фактори міжкультурної адаптації як інформованість туристів про культуру приймаючої країни та територіальний фактор. Не можна назвати однозначними результати емпіричних досліджень, в яких вивчався вплив статі та віку туристів на успішність їх адаптації до іншої культури. Відсутні роботи, в яких вивчалися б міжетнічні атитюди або установки іноземних туристів, незважаючи на очевидну значимість вивчення даного чинника міжкультурної адаптації виходячи з того, наскільки гостро сьогодні стоїть питання взаємовідношень між туристами і місцевим населенням.

Література:

1. Королёва Н.Е. Взаимосвязь отношения иностранных туристов к России и россиянам и факторов межкультурной адаптации: дисс. ... канд. психол. наук: 19.00.05 / Королёва Наталья Евгеньевна. – Кострома, 2006. – 232 с.